Module (Course Syllabus) Catalogue

2022-2023

College/ Institute	کۆلێژی تەکنیکی شەقلاوە	
Department	شیکاری نەخۆشیەکان/ ئێواران	
Module Name	کوردۆلۆجی& مافی مرۆڤ، جینۆساید، یەکسانی جێندەری	
Module Code	**KUR101**	
Degree	**Technical Diploma** [/] **Bachelor** [/] **High Diploma** [ ] **Master** [ ] **PhD** [ ]	
Semester	**1st**	
Qualification	**M.A. in applied linguistics**	
Scientific Title	**Assistant Lecturer**	
ECTS (Credits)	**5**	
Module type	**Prerequisite** [/] **Core** [ ] **Assist.** [ ]	
Weekly hours		
Weekly hours (Theory)	**(3)hr Class**	**(36)Total hrs Workload**
Number of Weeks	**12**	
Lecturer (Theory)	کەلسوم خالید احمد	
E-Mail & Mobile NO.	**Kalthum.khalid@epu.edu.iq 07507674535**	
Websites	https://scholar.google.com/citations?user=XB2Sgo4AAAAJ&hl=ar https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-5974-1482 https://www.researchgate.net/messages/1753205937 https://academicstaff.epu.edu.iq/faculty/kalthum.khalid https://moodle.epu.edu.iq/my/	

Course Book

Course Description Kurdology	**کوردۆلۆجی:** وانەی کوردۆلۆجی؛ ئەم وانەیە، کە پێویستە هەموو دەرچوویەکی زانکۆ و پەیمانگاکانی هەرێمی کوردستان خوێندبێتی. هەر لە سەرەتای دروستبوونی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا، پەرلەمانی کوردستان بڕیاری لەسەر دانان و خوێندنی ئەم وانەیە لە ناوەندی زانکۆ و پەیمانگە داوە، وانەکە خۆی لەخۆیدا کۆمەڵێک پەرەنسیپی ئەکادیمی و ئامانج و مەبەستی گرینگ لەخۆ دەگرێت. بەپشت بەستن بەسەرچاوەی ئەکادیمی بەپێی بنەماکانی خوێندن لەهەرێمی کوردستان لە چوارچێوەی ئەم وانەیەدا مامۆستای بابەت هەوڵ دەدات هەموو لایەنەکانی کوردۆلۆجی لەناساندنی زمان و کوردناسەکان و دیالێکتەکانی زمانی کوردی و جوگرافیا و مێژووی کوردستان و ئەدەبی کوردی بخاتەڕوو. هەروەها هاندان و ئاڕاستەکردنی قوتابی بەشێوەیەک، کە ئاگاداربێت لەو توێژینەوە و لێکۆڵینەوانەی وەکو ئەرشیفێک ڕابردووی گەلەکەمان پێکدەهێنن.
Course Description Human Right	**مافی مرۆڤ، جینۆساید و جێندەرناسی):** بەشێوەیەکی گشتی بابەتی مافی مرۆڤ، جینۆساید، یەکسانی جێندەری بریتیە لە بابەتێکی زانستی پشت ئەستور بە سەرچاوەی ئەکادیمی بەپێی بنەماکانی خوێندن لە هەرێمی کوردستان وەک مەرجێک دانراوە لە کۆلێژ و پەیمانگاکان لەهەموو بەشێکی زانستی، لە چوارچێوەی ئەم بابەتەدا مامۆستای بابەت هەوڵ دەدات لایەنەکانی جینۆسایدی کورد و ئەو شێوازانەی کە گیراونەتەبەر بۆ جینۆساید کردنی کورد لە ئەنفال و کیمیاباران و ڕاگواستن و تەعریب و تێکدانی گوندەکان، هەروەها مافی مرۆڤ بەپێی بەڵگەنامەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان و ڕێککەوتننامە نێودەوڵەتییەکان دەربارەی مافە مەدەنی و سیاسی و کلتوریەکان بخاتەبەر دید و هزری قوتابی.
Course objectives Kurdology	**ئامانج و مەبەستی وانەکە: (کوردۆلۆجی)** • ناساندنی چەمک و مەبەست و ئامانجی کوردۆلۆجی. • پێدانی زانیاری بە قوتابیانی کورد و نەتەوەکانیتر، بۆئەوەی شارەزاییان لەبارەی کورد و کوردستانەوە هەبێت. • لێکدانەوەی ئەو توێژینەوە و لێکۆڵینەوانەی، کە تایبەتن بە کورد و کوردستان لەڕووی: مێژوو، جوگرافیا، زمان، ئەدەب، داب و نەریت و ئایین.

	• راستکردنەوەی ئەو بۆچوونە هەڵانەی کە لەبارەی کورد و کوردستان وتراوە، بۆ نموونە: زمانی کوردی دیالێکتێکی فارسییە. • چەسپاندنی گیانی نەتەوایەتی و نیشتیمانپەروەری و مرۆڤ دۆستی لەلای قوتابیان.
Course objectives Human Right	**ئامانج و مەبەستی وانەکە: (مافی مرۆڤ& جینۆساید، یەکسانی جێندەری)** ئامانجی سەرەکی ئەم بابەتە زانستیە بریتیە لە تیشک خستنە سەر ئەم قۆناغانەی، کە رژێمە یەک لەدوای یەکەکانی عێراق گرتویانەتەبەر بۆ قڕکردنی میللەتێک بەچەندین شێوازی جیاواز و بەرنامە بۆ دارێژراو، هەروەها ئاشناکردنی نەوەی نوێیە بەو کارەسات وماڵوێرانییەی، کە نەتەوەی کورد پێیدا تێپەڕیوە.
Student's obligation	بەرپرسیارەتی قوتابی بە درێژایی سیمستەری خوێندن، بۆئەوەی قوتابی بتوانێت زۆرترین سود لەم پرۆگرامی خوێندنە وەربگرێت ئەوا لەسەری پێویستە ئەم ئەرکانە بگرێتە ئەستۆ: • ئامادەبوونی بەردەوامی قوتابی لەناو هۆڵی خوێندن. • ئەنجامدانی ئەو ئەرکانەی ڕۆژانە پێی دەسپێردرێت. • ئەنجامدانی توێژینەوە و نوسینی ڕاپۆرت و سیمینار و ئەو چالاکییانەی لەناو هۆڵی خوێندن بەڕێودەچن. • ئامادەبوونی قوتابی لە تاقیکردنەوە و هەڵسەنگاندنەکاندا. • پوختکردنەوە و شیکردنەوەی ئەو سەرچاوانەی پەیوەندیدارن بە بابەتەکەوە.
Required Learning Materials	لەم وانەیەدا، چەندین شێواز بەکاردەهێنرێت بۆ گەیشتن بە ئامانجەکان و گەیاندنی زانیارییەکان بە قوتابییان، وەکو ڕێگای ئامادەکاری، کە تیایدا بابەتەکان بە قوتابییان دەدرێ، لەگەڵ بەکارهێنانی چەند ڕێگەیەکی دیکە، وەکو شێوزای پانێل، ڕێگای گروپات بۆ گفتوگۆ و پرسیار و وەڵام لە پێناو دەوڵەمەندکردنی بابەتەکە و باشتر گەیاندنی زانیارییەکان. بەکارهێنانی هەریەک لەم شێوازانەش بەپێی سروشتی بابەتی وانەکە و بوونی سەرچاوە و هۆکاری پێویستی لەبەردەستدابوو، دەگۆڕێت. وەک بەکارهێنانی (پاوەرپۆینت)، لەڕێگەی داتاشۆوە، بۆ ناونیشانە سەرەکییەکان و سەردێر و پێناسە و پوختە و دەرئەنجامەکان، بۆ پۆلێنکردنی بابەتەکان و ڕاڤە و ڕوونکردنەوەی خاڵە گرینگ و پێویستەکانن وێرای هێنانەوەی نمونەی پێویست لەسەر بابەتەکان. هەروەها بەکارهێنانی وایت بۆرد و تەختەی سپی، بەشدارییپێکردنی قوتابییان. هاوکات پێدانی سەرچاوەی

	بەسود، بۆئەوەی بتوانرێت لەگەڵ بابەتەکاندا هاوکارێک بێ بۆ ڕوونکردنەوە و گەیاندنی بابەتەکە.				
Evaluation of Kurdology	**Task**		**Weight (Marks)**	**Due Week**	**Relevant Learning Outcome**
	Paper Review				
	Assignments	Homework	5%	4th	2
		Class Activity	1%	Every week	All
		Report	4%	11th	All
		Seminar	6%	Every week	All
		Essay			
		Project			
	Quiz		5%	Every week	All
	Lab.				
	Midterm Exam		14%		
	Final Exam		25%		
	Total		60%		
Evaluation of Human Right	**Task**		**Weight (Marks)**	**Due Week**	**Relevant Learning Outcome**
	Paper Review				
	Assignments	Homework	5%	9th	6
		Class Activity	1%	Every week	All
		Report	6%	8th	All
		Seminar			
		Essay			
		Project			
	Quiz		3%	Every week	All
	Lab.				
	Midterm Exam		10%		
	Final Exam		15%		
	Total		40%		

Specific learning outcome: of Kurdology	١.قوتابی توانای وەڵامدانەوەی ئەو بیروبۆچونە هەڵانەی هەبێت، کە دەربارەی کورد گوتراون و ئەو لێکۆڵینەوانەی ڕۆژهەڵاتناسەکان دەربارەی کورد نوسیویانە. ٢. قوتابی ئاشنا دەبێت بە زمانی ستانداردی کوردی و توانای هەبێت ئەم زمانە بەکاربهێنێت لەشوێنە فەرمییەکاندا، لەگەڵ ئەوەشدا (دیالێکت) شێوەزارەکانی زمانی کوردی بناسێتەوە و قسەیان پێبکات. ئاشنایەتی پەیدا بکات لەبارەی زمانی کوردییەوە. **٣.** قوتابی ئاشنا دەبێت بە ڕێنوس و ئەلفوبێی کوردی و یاسا و تیۆرەکانی زمان و ئەرک و تایبەتمەندییەکانی زمان. **٤.** شارەزابوونی قوتابی بە ڕەخنە و مێژووی ئەدەبی و جۆر و قۆناغەکانی ئەدەب و ئاشنابوونیان بە بەرهەم و شیعرەکانی شاعیرانی کورد. **٥.** قوتابی فێری ستراتیژییەتی نوسینی توێژینەوە (لێکۆڵینەوە) دەبێت، بەپێی یاساوڕێسا، کە جیاوازبێت لەوەی کەسێکی نا ئەکادیمی نوسراوێک بڵاودەکاتەوە لە گۆڤار و ڕۆژنامەکاندا، هەروەها ئاشنا دەبیت بە مێژووی ڕۆژنامەگەری کوردی. ٦. قوتابی توانای کۆکردنەوە و بە بەڵگەمەندکردنی بابەتە مێژووییەکانی هەبێت. هەروەها قوتابی زانیاری هەبێت لەسەر ناسینەوە و لێکۆڵینەوە لەشوێنەوارە مێژووییەکان و ئاشنابوون بە جوگرافیا و مێژووی کوردستان لە ڕابردوودا.
Specific learning outcome: of Human Right	**١.** قوتابی ئاشنادەکات بە مێژووی نەتەوەی کورد و جوگرافیای جینۆسایدی کرورد و ناساندنی کورد وەک نەتەوەیەکی زوڵم لێکراوی خاوەن کلتور و ژیاری تایبەتی قبوڵ نەکراو لەناوچەکە. **٢.** قوتابی ئاشنادەکات بە زانیاری مێژوویی و جوگرافی و نەخشەوانی هەروەها ناساندنی مافەکانی مرۆڤ و ئاشناکردنی تاکی کورد بە دیموکراسی و مافی مرۆڤ و بنەما سەرەکیەکانی مافی مرۆڤ لە چوارچێوەی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان و ئەرک و مافەکان. ٣. ئاشناکردنی قوتابی بەو کاولکاری و وێرانکارییەی کە بەسەرکوردستان و ناوچەکەدا هاتووە، لەڕووی جینۆساید و گشت قۆناغەکانی ئەنفال و ئەنفالکردنی بارزانییەکان، یەزیدییەکان، کوردە فەیلییەکان و ڕاگواستنی ئافرەت و منداڵی کورد بۆ پارێزگاکانی باشوری عێراق و لەناوبردنی ڕەگەزی نێرینە. **٤.** ئاشناکردنی قوتابی بە پێشێلکاری مافی مرۆڤ و چۆنییەتی چارەسەرکردنی ئەو نارەواییانەی، کە بەرانبەر مرۆڤایەتی ئەنجامدەدرێت لەهەر بارودۆخێکدابێت، هەروەها ناساندنی جینۆسایدکردنی کورد بە گەلانیتر.

	٥. ناساندنی ڕەگەزناسی و ئاشناکردنی قوتابی بەو تیۆرییانەی، کە لەبارەی جێندەرەوە خراونەتەڕوو. لەڕووی کلتورو سیاسەت و ئابوری و خێزانەوە. **٦.** ئاشناکردنی قوتابی بەو ماف و جیاوگانەی لەبارەی جێندەرناسی باسکراون، هەروەها مافی ئافرەت و ڕۆڵ و پێگەی ئافرەتی کورد لەمێژووی مرۆڤایەتیدا لە کاروباری سیاسی و ئابوری و خێزانداری و کاروپیشە جۆربەجۆرەکاندا.
Course References:	١. **کوردۆلۆجی**، پ.ی. سەلام ناوخۆش و نەریمان عەبدوڵا و ئیدریس عەبدوڵا، چاپخانەی هێڤی، چاپی دوازدەم، هەولێر، ٢٠١٤. **٢.زمانەوانی**، سەلام ناوخۆش و نەریمان خۆشناو، بەرگەکانی یەکەم و دووەم و سێیەم، چاپی دووەم، چاپخانەی رۆژهەڵات، هەولێر، ٢٠١٠. ٣. **زمانەوانی**، سەلام ناوخۆش و نەریمان خۆشناو، بەرگەکانی چوارەم و پێنجەم و شەشەم و حەوتەم، چاپی یەکەم، چاپخانەی منارە، هەولێر، ٢٠١٠. ٤. **زار و زمان**، نەریمان خۆشناو، ، چاپی دووەم، چاپخانەی هێڤی، هەولێر، ٢٠١٤. ٥. **کوردناسی**، سەرسام خلیل عمر- شاكر رضا احمد، چاپی یەکەم، چاپخانەی شەهاب، هەولێر، ٢٠١٨. ٦. **زمانەوانی**، محمد معروف فتاح، چاپی سێیەم، چاپخانەی حاجی هاشم، هەولێر، ٢٠١١. ٧. **زانستی زمان و زمانی کوردی،** تاڵیب حوسێن، چاپخانەی رۆژهەڵات، هەولێر، ٢٠١٤. ٨. **زمانڤانییا تیۆری،** شێرزاد سەبری – عەبدولسەلام نەجمەدین، چاپی یەکەم، چاپخانەی حاجی هاشم، هەولێر، ٢٠١١. ٩. **سەردەمی زمانی کوردی و کۆمەڵە زمانانی ئێران**، کوردستان موکریانی، چاپی یەکەم، دەزگای ئاراس، هەولێر، ٢٠٠٨. ١٠. **زمانی کوردی شوێنی لەناو زمانەکانی جیهاندا،** رەفیق شوانی، چاپی یەکەم، چاپخانەی خانی، دهۆک، ٢٠٠٨. ١١. **مێژووی کورد و کوردستان**، محەمەد مەردۆخی کوردستانی، و. عەبدول کەریم محەمەد سەعید، چاپخانەی چوارچرا، سلێمانی، ٢٠٠٧. ١٢. **مێژووی پەخشانی کوردی**، عەلائەدین سەجادی، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر، ٢٠٠٠. **١٣. زمانی ستاندارد**، نەریمان خۆشناو. ١٤. **مێژووی ئەدەبی کوردی**، مارف خەزنەدار، بەرگی یەکەم، ٢٠١٠. ١٥. تەها سلێمان، جینۆسایدی کورد تاوانی ئەنفال نوسین، دۆکیۆمێنت، چاپی یەکەم، چاپخانەی بینایی، ٢٠١٥. ١٦. ڕێبوار رەمەزان، پانۆرامای جینۆسایدکردنی بارزانیەکان لەسەدەی بیستەمدا، چاپخانەی خانی، دهۆک، ٢٠١٣. ١٧. زمانی کوردی و دیالێکتەکانی شیکردنەوەیەکی جوگرافیایی، فوئاد حەمە خورشید، چاپی یەکەم، چاپخانەی سەردەم، سلێمانی، ٢٠٠٨.

Course topics (Theory) Kurdology	Week	Learning Outcome
سەرەتایەک دەربارەی زمان، پێناسەی زمان، ئەرکەکانی زمان	یەکەم	٣
تایبەتمەندیەکانی زمان، گریمانەکانی پەیدابوونی زمان.	دووەم	٣
ئاستەکانی زمان، ڕێنوس و فۆنیمەکانی زمانی کوردی.	سێیەم	٣ - ٥
لەبارەی زمان کوردی، خێزانە زمانەکانی جیهان و شوێنی زمانی کوردی، لەبارەی کوردۆلۆجی (کوردناسی) یەوە.	چوارەم	٢
زارەکانی زمانی کوردی، زمانی ستانداردی کوردی.	پێنجەم	٢
بەکارهێنانی زمان لەبواری پزیشکیدا	شەشەم	١
ئەدەب، پێناسەی ئەدەب، رەگەزەکانی ئەدەب.	حەوتەم	٤
تێڕوانینێک دەربارەی جۆرەکانی ئەدەب، مێژووی رۆژنامەگەری کوردی.	هەشتەم	٤ - ٥
مێژووی کورد و کوردستان	نۆیەم	٤
میرنشینە کوردییەکان، کلتور و دابو نەریتی کوردان.	دەیەم	١ - ٦
جوگرافیای کوردستان، سنووری کوردستانی گەورە. زاراوەی کوردستان لە سەرچاوەکاند. لەبارەی باشوری کوردستانەوە.	یازدە	٦
تۆپۆگرافیای کوردستان (چیاکان، گردەکان، دەشتەکان)، ئایینی کوردستان لە کۆن و ئێستادا. دەرامەتی ئاو، دابەشبوونی دانیشتوان بەپێی پێکهاتە	دووازدە	٦
Course topics (Theory) Human Right	**Week**	**Learning Outcome**
مافی مرۆڤ (چەمک و پێناسە)، مێژووی مافی مرۆڤ (سەرهەڵدان و پێشکەوتنی چەمکی مافی مرۆڤ)	یەکەم	٢ - ٤
پۆلێنکاری مافی مرۆڤ – جۆرەکانی مافی مرۆڤ – خەسڵەتەکانی مافی مرۆڤ	دووەم	٢
سەرچاوە نێودەوڵەتییەکان (ڕێککەوتننامە و پەیماننامە نێودەوڵەتییەکان)، میکانیزمی پاراستن و بەرەنگاربوونەوەی پێشێلکاری مافەکانی مرۆڤ	سێیەم	٢ - ٤
جینۆساید (چەمک و پێناسە)، مێژووی جینۆساید– ئامانجەکانی جینۆساید	چوارەم	١

٣	پێنجەم	شێوازەکانی جینۆساید - جینۆساید دژی میللەتی کورد
٣	شەشەم	ئەنفال و کیمیاباران – جینۆسایدی ئێزیدییەکان
١ - ٣	حەوتەم	کاریگەرییەکانی ئەنفال لەڕووی (مرۆیی- ئابووری- ژینگەیی) هەوڵەکانی ناساندنی جینۆسایدی کورد (لەسەر ئاستی ناوەخۆ و نێودەوڵەتی)
١ - ٤	هەشتەم	ناساندنی جینۆسایدی کورد - ڕێککەوتننامەی قەدەغەکردن و سزادان لەسەر جینۆساید
٥ - ٦	نۆیەم	ناساندنی جێندەر – چەمک و پێناسە
٦	دەیەم	تیۆرەکانی جێندەر، پێگەی ئافرەتی کورد لە مێژوودا
٥	یازدە	جێندەر و خێزان – جێندەر و کلتور
٥	دووازدە	جێندەر و سیاسەت– جێندەر و ئابوری

Questions Example Design

چەند نمونەیەک لە شێوازی تاقیکردنەوەکان

ناساندن

١_کوردۆلۆجی ٢_ زمان ٣_ئەدەب ٤_مافی مرۆڤ ٥_ جێندەرناسی ٦_ ئەنفال

نمونەی ژماردن و باسکردن

١_ چۆنیەتی دروست بوونی زمانی ستاندارد بەڕێگەی کلاسیکی باس بکە.

٢_ باسي کیمیابارانکردنی هەڵەبجە بکە؟ هۆکار و دەرئەنجامەکانی ئەم کارەساتە چین؟

٣_ تایبەتمەندییەکانی زمان بژمێرە و باس لە تایبەتمەندی (**زمان لەخۆوەیە**) بکە.

٤_ هۆکارەکانی درەنگ بەکارهێنانی زاراوەی کوردستان بۆچی دەگەڕێتەوە.

٥_ دەستکەوتەکانی میرنشینە کوردییەکان چی بوون باسی بکە.

٦_ خەسڵەتەکانی مافی مرۆڤ بژمێرە؟

جیاوازی

١_ جیاوازی نێوان زمان و دیالێکت لەچەند خاڵێکدا بخەڕوو.

٢_ جیاوازینێوان ئەدەبی نوسراو و ئەدەبی سەرزاری چییە.

٣_ جیاوازی نێوان شیعر و پەخشان.

Extra notes:

External Evaluator

پشتگیری ئەم کۆرسبوکە دەکەم، کە هەموو بنەما زانستییەکانی کوردۆلۆجی تیایە و لەگەڵ خوێندنی ئەکادیمی و سیاسەتی زانکۆ گونجاوە.

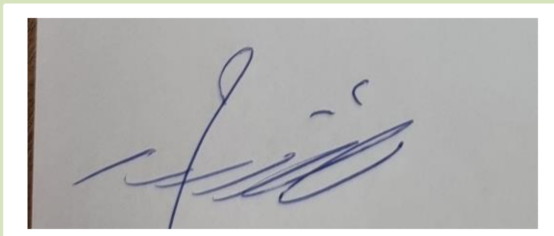

پ.ی.د ئازاد ئەحمەد مەحمود

مامۆستا لە زانکۆی پۆلیتەکنیک/ کۆلێژی تەکنیکی کارگێری هەولێر

پشتگیری ئەم کۆرسبوکە دەکەم، کە هەموو بنەما زانستییەکانی بابەتی (مافی مرۆڤ، جینۆساید و جێندەرناسی) تیایە و لەگەڵ خوێندنی ئەکادیمی و سیاسەتی زانکۆ گونجاوە.

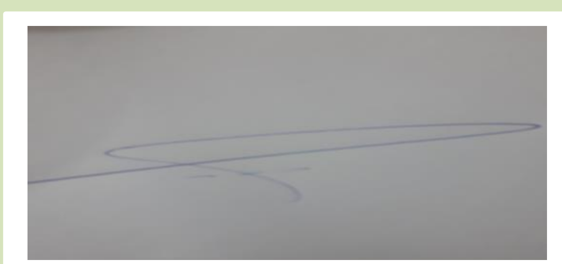

م. سەرسام خلیل عمر

مامۆستا لە زانکۆی پۆلیتەکنیک/ کۆلێژی تەکنیکی کارگێری هەولێر